

זעת זקנים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

גליון מס': 287 פרשת ראה, שבת קודש לי מנחם אב דר"ח אלול תשע"ט (31 לאוגוסט 2019 למנינים)

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

תל-אביב	18:48	19:44	20:20	ר"ת
ירושלים	*18:51	19:42	20:23	
חיפה	18:38	19:44	20:20	
באר שבע	18:47	19:43	20:19	
*לנוהגים 40 דק' 18:31				

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

בס"ד

אני לדודי ודודי לי

המשא המרכזי

מורנו הרב שליט"א

והלוואי ונזכה לעשות כן בחודש אלול ועשרת ימי תשובה כמו הפסוק **אני לדודי**.

ובאמת בספר הקדוש פלא יועץ, (עקר מסופה) מביא כן במפורש בזה הלשון: ולפחות בימים אלו יקדים להקריב שני תמידין כהלכתם, שויתי ה' לנגדי תמיד, וחטאתי נגדי תמיד. ע"ש. ועיין מהרש"א (י"ג טז) כיצד דיבר נחמיה הנביא עם מלך פרס, על מה חשב כשדיבר איתו. נורא נוראות.

בעניין ההתקשרות לצדיק

גם הרמב"ם הקדוש זיע"א מלמד אותנו (הכללות דעות פסק 1) שניתן לקיים ולדבקה בו, כאשר בא לבית המדרש ולומד עם החכמים ותלמידיהם. ע"ש. ומבואר כאן שלא ניתן סתם להתקשר ולהתחבר לצדיקים בלי התורה הקדושה, כי הקשר של דבקות בה' יתברך, זה קשר תורני, ולכן ע"י שלומד עם החכמים ואפילו עם התלמידים לימוד תורה ויראה, זה אמצעי לדבקות בה' יתברך.

ויתכן בזה לבאר כוונת רבינו הקדוש בליקוטי מוהר"ן בכמה מקומות, על עניין התקשרות לצדיק, שזה באמת נעשה אך ורק מכח התורה. וצדיק הוא לאו דווקא מה שחושבים העולם מי שהוא מקובל וקדוש, אלא כל אברך תלמיד חכם המלמד תורה, ותלמידיו הם נקראים צדיקים. כי מכח התורה זוכים לדבקות, וזה התקשרות לצדיקים וכמו שאמר רבינו האר"י ז"ל שהצדיקים מעולם האמת מתחברים אליו, וכנ"ל.

לדוגמא, בליקוטי מוהר"ן (ס"ח אות קכג) כתב במפורש לקשר עצמו לצדיק והרב שבדור ולקבל דבריו, כאשר משליך דעתו, כאילו אין לו שום שכל, ואז זוכה לקבלת התורה ע"ש. וזה כדברי הרמב"ם הנ"ל שדבקות בצדיק זה בחכמים ותלמידיהם תורה ויראת שמים. והצדיק נקרא רב (ס"ח אות קכג), ולפי זה העיקר באמת תורה ועל ידי זה זוכה לתשובה ולמול את עורלת לבבו. וזה ר"ת אלול, את לבבך ואת לבב (ס"ח אות קמ"א).

ובזה מובן מה שכתב רבינו הקדוש זיע"א (אות י"א) שנוסעים בראש השנה לצדיקים ובוהו זוכים לקדושת המחשבה. ע"ש. והעומק בזה שצריך להתפלל במניין של בני תורה, של חכמים ותלמידיהם, שבוהו זוכים לדבקות, ובוהו זוכים שהצדיקים מהשמים באים להתחבר אלינו, כמו שמפורש לעיל, בשם האר"י ז"ל, והאלשיך והאור"ח הקדוש, והבן.

סיכום: דבקות בתורה, וכוונה במצוות בבחינת 'לשם יחוד' זה ההתקשרות האמיתית, וזה שויתי ה' לנגדי תמיד, והצדיקים בשמים שמחים בעובד ה' כזה, וזה הסוד של "אני לדודי ודודי לי". ויהי"ר שנוכח לכך, אמן ואמן.

שתכנס בו כדי לסייעו במצוות, על ידי שכיוון על השינה שזה אמצעי לעסק התורה. ע"ש. כלומר על ידי מצוה בשלמות עם כוונה רוחנית גדולה זוכים לעיבור נשמה של צדיק מעולם האמת שמתחבר אליו ועוזר לו. והדברים האלה מתוקים מדבש.

וכך כתב גם רבינו האלשיך הקדוש זיע"א בספר 'תורת משה' על התורה פרשת ואתחנן, על הפסוק "זקנים ומשפטים צדיקים", שעל ידי שעושים באמת ובאהבה חוקים ומשפטים לשם שמים, זוכים שהצדיקים מעולם האמת באים לעזור ולחזק את רוחו ואת נשמתו. ע"ש.

ורבינו אור החיים הקדוש (בפסקת כי תבוא) על הפסוק **אתה והלוי והגר אשר בקרבך**, מפרש כן על פי הזוהר הקדוש, שכונות הפסוק על נשמות של צדיקים מעולם האמת שבאים להתחבר ולהתלוות למי שעושה מצוה בכוונה ובשלמות גדולה, וזוכה לנשמה גבוהה מהשמים שבאה לחזק אותו, וזה בבחינת הלוי. וכן נשמות שנסתלקו מהעולם וחסרים במצוה זו, והם בבחינת הגר אשר בקרבך, באים ליהנות ולקבל אורות מהיהודי הזה אשר עושה לשם שמים בצניעות ובאהבה, וזה בבחינת הגר אשר בקרבך. נמצא שהצדיקים מעולם האמת באים מעצמם להתחבר אליו, כאשר עושה המצוה יודע להתחבר ולהתקשר בשלמות אל ה' יתברך כלבו, והוא בבחינת "שויתי ה' לנגדי תמיד", שמפרש רש"י (הפסוק טז) להשים יראת שמים נגד עיניו. ובחכמת שלמה, (א"ח סימן פ"ה) מוסיף שמצות האמונה במציאות ה' יתברך מותר להרהר גם בבית הכסא, וזה בבחינת תמיד. וזה נורא למתבונן!

עבודת חודש אלול - "ולדבקה בו"

זה בעצם העבודה הגדולה שלנו בחודש אלול ועשרת ימי תשובה, להתחבר ולהדבק במחשבה דבור ומעשה בימים אלו יותר מכל השנה. והפסוק בשיר השירים (פסק 1), **"אני לדודי ודודי לי"** מפרש המלבי"ם, כוונת הדברים לעובד ה' באמת שיוודע לחשוב ולכוין ולהתקדש ולהרגיש דבקות בה' יתברך ממש כעין מיתת נשיקה, ובוהו זוכה להרגיש ודודי לי, כלומר להרגיש הנאה גדולה ברוחניות כריח ניחוח. ע"ש. וכל זה בלי אמצעי ובלי מסייעים, אלא באופן ישיר לה' יתברך.

וזה מתאים מאד לדברי הרמב"ן (ס"פ ע"ה) על הפסוק **"ולדבקה בו"**, לזכור את השם ואהבתו תמיד. גם בדרך, בשכיבה ובקימה, עד שיהיו דבריו בפיו ובלשונו, וליבו איננו עמהם, אלא לפני ה'. ע"ש. וזה פסוק בתורה ששייך לכל השנה ולכל החיים.

בפרשתינו, פרשת ראה, ה' יתברך מלמד אותנו שיעור גדול באמונה: **"אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים אשר אתם ירשים אתם את אלקיהם על ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן: ונתצתם את מזבחתם ושבתם את מצבתם ואשריהם תשרפון באש ופסילי אלקיהם תגדעון ואבדתם את שמם מן המקום ההוא"**.

ראשית - לבער ולהכרית ולהשמיד את כל העבודה זרה, וכל מקומות הטומאה שלהם. וכן מסית ומדיח מישראל חייב מיתה, ומצוה לבטל את כל עיר הנידחת, וכולם חייבים מיתת הרג בס"ף (עיין סנהדרין ע"ג).

"כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלקיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה: והבאתם שמה עלתיכם וזבחיכם ואת מעשרתיכם ואת תרומת ידכם ונדריכם ונדבתיהם ובכרת בקרבם וצאנכם".

ומאידך - להתחזק בבניין המשכן ובית המקדש ושם להקריב קרבנות, וכדברי הרמב"ן: לבוא מארץ מרחקים אל דרך בית השם, ואיש לרעהו אומרים, לכו ונעלה אל הר השם.

כל יחיד יכול להגיע להשגות כמשה רבינו

הפסוק הראשון בפרשה פותח בלשון יחיד, **"ראה אנכי נתן, ומסיים בלשון רבים לפניכם"**. ומבאר רבינו אור החיים הקדוש, בשם הזוהר הקדוש: כל בני התורה יש בהם ניצוץ ממש רבינו, ומי שיכין עצמו להשגה עליונה יכול להגיע להשגה עליונה, כמו שזכה משה רבינו, וכל יחיד ויחיד אשר יתאמץ בכך יגיע להשגות רוחניות גדולות. ע"ש.

והוסיף רבינו הכלי יקר והביא ירושלמי (שבת פ"ז ה"ט) שלעתידי לבוא, תהיה מחיצת הצדיקים בדבקות בה' יתברך יותר ממלאכי השרת, וישמעו מפי הגבורה ממש, ולא יהיה צורך באיש קשר כמשה רבינו ע"ה. וזה הפסוק בפרשת ואתחנן, **"כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו"** כלומר אין צורך בנאמץ. כי ה' יתברך גדול מאד, האל הגדול הגבור והנורא. וגם לקטנים ופשוטים כמונו, משגיח עלינו לטובה, וניתן להתקרב ולהדבק בו, בלי אמצעי כלל ועיקר.

כיצד זוכים לעיבור נשמה?

ורבינו האר"י ז"ל (הנ"ל כה"ה כ"ג ס"ק 1) מלמד אותנו, שעל ידי שינה בשבת קודש כשמכוין לעונג שבת, יכול להגיע למעלה גדולה, וזוכה שתכנס בו נשמה של צדיק ויאיר בו להצלחה גדולה במעשיו. ע"ש. וכן בכף החיים (סימן כ"ג ס"ק 1) מובא, שהישן ביום עם כוונה לכבוד עסק התורה, או כשיקום זוכה גם ביום חול לנשמה של צדיק

גורלנו בידינו? תופתעו! כנראה שכן...

יודעים להסביר ולסנגר על כל התנהגות מוטעית שלהם בכך שאת זה הם לא יכולים לעשות, "אני בנוי בצורה שונה", "חייתי אחרת ואין לי את הכלים להתמודד כפי שכבוד הרב דורש ממני". לאחר מכן הם מגיעים, כאשר הם עומדים מול שוקת שבורה, ושואלים "למה זה מגיע לנו?".

ושוב אנו נמצאים בפני אותם דברים שאומר רש"י הקדוש בשמו של רבי יוחנן בשמו של הקדוש ברוך הוא. אומר לך אלוקים: "הענקתי לך את הזכות ליהנות מהחיים, והבאתי לך מפרט מדויק איך עושים זאת. בידך הבחירה גם להרוס את חייך ולהביאם אל אובדנם המושלם. אולם, דע לך, אין כאן משהו ששונא אותך ואין כאן אפילו משהו שמעניש אותך, אלא תוצאה של מכות פטיש בקיר היא קיר שבור, ובדיוק כך תוצאה של הרס הבית והחיים הם בית וחיים שבורים והרוסים. אתה הוא זה שהחלטת, אתה הוא זה שביצעת ואתה הוא זה שסובל ממעשיך, ולא מהעונש הניתן על מעשיך.

וכאן המקום להבהיר הבהרה נוספת בענין, אותה התבקשתי להבהיר על ידי אדוני אבי מורי ורבי שליט"א, לאחר ששמע את הדברים הנ"ל בשמי בשנים עברו.

ברור לכולנו שישנה השגחה פרטית על כל יהודי, והוא מושג שעה שעה רגע רגע, ועל פי השגחה פרטית זו בלבד נקבעים השכר והעונש של כל אדם. אין כוונתנו חלילה לומר שאין השגחה פרטית לאחר פרשת "ראה". אלא להיפך, פרשת ראה רק הופכת את ההשגחה הפרטית לברורה כל כך, נהירה כל כך, מלאת שקיפות כל כך, עד כדי כך שאין דבר שאינו מובן בהחלטתה של אותה השגחה פרטית, אלא כל אדם הוא האחראי לגורלו.

על פי הדברים הללו נבין גם את דברי חז"ל "וכל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו" (בבבא מציעא ע"ט), כאשר לכאורה בהבנתנו הפשוטה דווקא מי שאין בו דעת יש לרחם עליו יותר. אולם, כוונת הדברים לאור האמור היא, מי שמתנהג בחוסר דעה ואינו צופה את העתיד ואינו מתכנן את חייו על פי התוכנית המסודרת אותה העניק לו בורא העולם, לאחר שהגיע לשעת משבר מגיע אלינו לבקש את רחמנו אסור לרחם עליו, כי ברחמנו עליו אנו רק גורמים לו להגיע שוב פעם לאותם מעשים ולאותם משברים בתקופות הקרובות. רק אדם שידע שהוא האחראי היחיד לגורלו, והקדוש ברוך הוא הוא זה שהעניק לו את הכוחות מחד ואת התוכניות הברורות מאידך לצלוח את דרך החיים באהבה ובשמחה, יקח אחריות לחייו, ולא יתלונן או יתנצל על היעדר כוחות או תוכנית מסודרת לחיי אושר.

יזכנו הקדוש ברוך הוא לפעול על פי התוכנית האלוהית המושלמת אותה העניק לנו, ולהכיר את כוחותינו ולזכות להיות אלו הקובעים את עתידנו ושכרנו בזה ובבא. בנחת שלוה ומילוי כל המשאלות, בניס ובני בניס גדולים ביראת שמים טהורה, אמן.

ברוכים תהיו!

פרשתנו הנאוה פותחת בפסוקים: "רָאָה אֲנִי נִתָּן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה, אֶת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה אִתְּכֶם הַיּוֹם, וְהַקְלָלָה אִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיכֶם וְסָרְתֶם מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה אִתְּכֶם הַיּוֹם לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יִדְעֶתֶם" (דברים י"א, טו-כ"ח). ביאור הפסוקים בפשטות הוא שהקדוש ברוך הוא מציג בפני עם ישראל את המצוות ואת העבירות, את הטוב ואת הרע, את השכר ואת העונש. אולם, יש כאן משהו עמוק יותר.

על הפסוק באיכה (ג, ז'): "מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תֵצֵא הָרְעוֹת וְהַטֹּב", מביא רש"י הקדוש בפירושו השני את דבריו של רבי יוחנן באיכה רבתי, וכדלהלן: אמר רבי יוחנן מיום שאמר הקדוש ברוך הוא (דברים ז') "ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב" לא יצא רעה וטובה מפיו, אלא הרעה באה מאליה לעושה רע והטוב לעושה טוב, לפיכך מה יתאונן למה יתרעם האדם אם לא על חטאיו.

והדברים מבהילים! אומר הקדוש ברוך הוא: 'כביכול' איני מתערב יותר בשכרם ועונשם של הברואים בעולמנו. כל אשר אני עושה הוא להניח בפניהם את סל העבירות ואת סל המצוות. אתן לכל אחד מהסל בו בחר, ועל פי זה יינתן לו השכר או העונש. בדיוק כמו שלא שייך להתלונן על העונש המגיע לאדם השותה כוס דלק בכך שהוא חש בצרבות ואפילו יכול להוביל את חייו אל סופם, כך לא ניתן לטעון או לסנגר על עושה עבירה אשר בחטאו עלול למות. הבחירה ניתנה, וכל אדם בוחר לעצמו לא רק את המצווה או העבירה, אלא גם את עונשה של העבירה או את שכרה של המצווה. אולם, יש כאן רובד עמוק יותר. ובדרכנו לעסוק בדיונים מהדברים הבעורים באמת נעמוד גם עליו.

מרגע שהקדוש ברוך הוא חיבר את המצווה לשכר ואת העבירה לעונש, אין כאן מצווה שגורמת לשכר או עבירה שגורמת לעונש כמו שהבנו ברובד השטחי יותר עד כה. אלא המצווה היא עצמה השכר, והעבירה היא עצמה העונש. ונבהיר את הדברים יותר.

מגיע אלינו אדם לאחר עשר שנות נישואין, בהן לא רק שלא כיבד את רעייתו, אלא אף השפיל וביזה אותה לעיני כל, ונהג בה בצורה מחפירה. והיא לאחר עשר שנים החליטה לפרק את הבית ולחזור לבית הוריה, ואינה מוכנה להיענות לשום הצעה לשלום בית מצדו או מצד בית הדין. מגיע הבעל בבכיות ותחנונים ואומר: "וכי מה חטאתי, מה עויתי ומה פשעתי? על כל הדברים הרעים אותם עשיתי, אמנם מזיקים אותי לעונש, אך למה לעונש גדול כל-כך? ומדוע שלא ינתן לי פתח והזדמנות לחזרה בתשובה?". מה אנו מסבירים לאותו אדם? שאין הפרידה מרעייתו, הרס הפרידה, והרס הבית, עונש על התנהגותו, אלא הוא כמו ידיו במשך עשר שנים הרס והחריב את ביתו, וכעת הוא עומד מול חורבותיו. ההרס אינו העונש, אלא התוצאה הישירה של מעשיו הנפשעים.

בהבנה העמוקה יותר - נמצאים בינינו אנשים רבים שמבינים 'תאורטית' איך עליהם לנהוג, הן במסגרת התא המשפחתי והן במסגרת החיצונית יותר, אולם הם אינם משאירים את הבחירה ואת החלטתה לרבותיהם או, למצער, לדעת התורה הקדושה. הם

שאלה יפה

שׁוֹרֵת מְמוּרְנוּ הָרַב שְׁלִיט״א

ניתן לשלוח שאלות בדרכים הבאות:

www.aterett.co.il info@aterett.co.il 03-5011125

והוא אינו עובר על שום עבירה רק אם רואה את אותה אישה שרה?

תשובה: גם אם אינו רואה אסור לשמוע קול זמר של אשה, כי זה בכלל קול זמר של אשה זה ערוה, ואסור.

אבל יש מתירים קול זמר של אשה כאשר אינו מכירה כלל, שאז אין השפעה של יצר הרע (ועיין יבי"א ח"א סימן ו). וכמובן קשה למצוא כיום אנשים צדיקים ממש שזה לא משפיע עליהם, ולכן היום לכולנו אסור. ויש מחמירים גם כאשר אין זה קול זמר, אלא עצם השמעת הקול. ולכן נזהרים במכשיר ניווט לדרכים שיהיה קול של איש בלבד! וזה הדרך הנכונה תמיד, וספק צניעות לחומרא.

קריאת שם לבת על שם הסבתא

שאלה: ילדתי תאומים בן ובת, ואני לא רוצה לקרוא לבת על שם חמותי, משום שאיני מתחברת לשם שלה, וגם איני רוצה שהמוהל שהוא קרוב משפחה של בעלי יהיה המוהל, מה עושים?

תשובה: את לא צודקת בטענות אלו. אמנם נכון שלשאת תאומים תשעה חודשים זה אינו דבר קל, ונכון שאת אשה טובה וכלה טובה, מכל מקום ישנה בתורה מצוה גדולה לכבד את הבעל ואת הוריו. ומה שלא נגד ההלכה, חובה לעשותו.

יש מצוה לקרוא לנכדים על שם הזקנים, הסבים והסבתות, ולכן כאשר השם של חמתך מתאים להלכה, אין לך זכות להתנגד לכך. חמתך הרי גידלה את בעלך עשרים שנה, ומגיע לה את כל הכבוד הזה. ועוד, שלהלכה כבוד חמיו ככבוד אביו (עי' הל"ע ח"ח עמ' קסד). ועוד, שיש חשש של סכנה כאשר מתנגדים לקרוא שמות של ההורים (עי' יבי"א ח"ה י"ד סי' כה). וכידוע, איזוהי אשה הכשרה בנשים, שעושה רצון בעלה (אבה"ע סי' טו). וכל בעיה בבית שלא תהיה, בני הזוג אינם קובעים, אלא מתייעצים עם החכם, "עשה לך רב והסתלק מן הספק".

ההתמדה בתורה ובדפי גמרא שווה מיליונים, וזה העיקר.

וכן בנות בתיכון חרדי, חובה קדושה עליהן להשמע להוראות ההנהלה בצניעות, בשמירת הזמנים, בתלבושת, הן וכיוצא בהן.

וצריך לקבל באהבה להיות **תלמיד ותלמידה** הכפופים להוראות **תמיד**. ועי' בגמרא (פס' פס) על שיעורו של רב חסדא בבית המדרש, ע"ש.

קניית שופר וספרי קודש מכספי מעשר

שאלה: האם בעל תוקע או אחד שרוצה להתחיל לתקוע בשופר יכול לקנות שופר מכספי מעשר?

ומה יהיה הדין בקניית ספרי קודש שיהיו לשימוש אישי בלבד מכספי מעשר?

תשובה: יכול, בתנאי שיודע שהשופר אינו שלו אלא של גמ"ח. ואם ציבור נוסף או איש פרטי מבקש את השופר לתקוע לחולה וכיוצא בזה אז חייב לתת לו.

וכן ספרי קודש מכספי מעשר, מותר בתנאי שיודע שזה לא שלו, וחייב להפקידם במקום ציבורי שכולם יהנו בו, ולא לשומרם בבית כלל ועיקר.

ודע, שכל ההיתרים שיש היום במעשר כספים אינם מוסכמים, והמצוה הגדולה היא לתרום לבתי מדרשות שמחזיקים שם אברכים העוסקים בתורה, וזה יותר מכל הצדקות שבעולם.

תקיעה בשופר ב"ג מידות שבסליחות

שאלה: מי שתוקע בשופר (בסליחות) ב"ויעבור" האם יאמר י"ג מידות אחרי הציבור או לפני?

תשובה: אין צורך לתקוע, ואם תוקעים אך ורק לאחר אמירת י"ג מידות בכוונה. ועיין בגמרא (כ"ה ז) ש-י"ג מידות אינן חוזרות ריקם, וכדאי להקדיש שיעור לבאר בדיוק את המילים של י"ג מידות לתועלת הציבור.

שמיעת קול זמר של אשה כשאינו מכירה

שאלה: רציתי לשאול האם זה נכון שמותר לגבר לשמוע קול של אישה

אמירת הסליחות לספרדים

שאלה: האם לספרדים חייב לומר סליחות כל חודש אלול, או שזה רק מנהג טוב?

תשובה: זה מנהג שהוא חובה, ואין לזלזל! בפרט כיום שיש כל כך הרבה צרות ויש להחמיר ולומר סליחות ולא להקל בזה. וגם הפיוטים מביאים יראת שמים.

אמירת סליחות בדילוג

שאלה: איזה קטעים אפשר לדלג בסליחות כדי לא להכביד על הציבור? **תשובה:** מצווה להכביד על הציבור. ורק אברכים השקועים בלימוד, מותר לקצר בפיוטים כפי הצורך. יש פיוטים שעושים רעש גדול בשמים כמו "אם אפס" וכו' אשר כל זה על העקידה. במדרש כתוב (ויק"ר פ"ב) בין יהודי ובין גוי, שאמר פסוק "ושחט אותו" מעורר בשמים. ועל אחת כמה וכמה פיוט "אם אפס" אשר כולו על העקידה, והמתבונן מרויח.

כיצד להתכונן ליום הדין

שאלה: כיצד עלי להתכונן לקראת יום הדין?

תשובה: בספר "פלא יועץ" כתב, לעבור כעת על היודי הגדול של כיפור, ובוזה הוא יודע איפה הוא עומד, וכיצד להתחזק, וכן על אהבת ישראל, לקרוא ספרים המחזקים. בסיכום, חייב האדם להרגיש שהוא עולה כיתה ממש.

(הוספת העורך: מורנו הרב שליט"א כתב ספר יחיד גדול בשם "אהבת ישראל" לרכישה ניתן לפנות למשרדים 03-50-111-50 שגוה"ע 7).

סדרי הישיבה הם קודש קדשים!

שאלה: אני בחור ישיבה, ובישיבה אומרים סליחות רק בימי שני וחמישי לפני תפלת שחרית. האם כדאי בשאר הימים ללכת לבית הכנסת לומר שם סליחות ולהתפלל שחרית?

תשובה: אסור בהחלט! סדרי הישיבה הם קודש קדשים, ואין לשנות. גם לרבות, שיש מצוה על כל התלמידים להכנע ולהתבטל להוראות ההנהלה, ולא לעשות חסידות ולהיות פורץ גדר.